



**JOHANNA**

**KENELLE**

**NAAKAT**

**LAULAVAT**

**ELOMAA**



Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Kirja on saanut tukea Taiteen edistämiskeskukselta sekä Porvoon kaupungilta.

© Johanna Elomaa ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Kansi: Satu Kontinen

ISBN 978-951-1-43331-6

**OTAVA**  
**KIRJAPAINO**  
Keuruu 2022



*Niille naisille ja miehille, ihmisille,  
jotka katosivat löytääkseen itsensä uudelleen.*



*Niin päivä haihtuu,  
pois vuosi kiittää,  
ja yksi muisto  
nyt ajaa toistaan.  
Tuo lyhyt hetki  
jäi ikuiseksi:  
se tuskan hetki,  
se onnen hetki.*

– J. L. RUNEBERG, AINOA HETKI



Tammikuu - Miriam

## *Yksi*

Kevyt ensilumi leijailee mustien mukulakivien päälle. Vuosi vuoden jälkeen sen tulo viipyilee. Vasta viimeisten juhlapyhien päätyttyä se laskeutuu taivaalta maan peitoksi kuin käärinliina. Korvaa valollaan ikkunoista irrotettavien joulunjäänteiden kajon.

Mies istuu vaaleansiniseksi maalatun puutalon olohuoneessa ja odottaa minua. Hän katselee vanhoista ruutuikkunoista puutarhaan ja kuulostelee soratieltä kantautuvia askelia. Hän kaataa lasiin tummaa punaviiniä kuin eläimen verta ja asettaa ruusun maljakkoon.

Tahtoisin olla jo kotona. Astua pieneltä verannalta eteiseen ja nähdä kynttilöiden väpättävän varjoina vanhassa hirressä. Mutta minä olen auttamattoman myöhässä. Toimituksessa menisi jälleen iltaan. Kansijutun korjaukset viivästyivät ja siksi minunkin on jätävä.

– Voit varmaan olla pidempään? Ollaan aika vaiheessa.

Reetan sanat ovat järkähtämättömät eikä naisen katse tarjoa vaihtoehtoa. Toimituspäällikön lause ei ole kysymys alkuunkaan.

– Minulla on kyllä illallissuunnitelmia... aloitan mutta kadun saman tien.

Reeta pysähtyy, kääntyy ympäri ja nostaa aavistuksen toista kulmakarvaansa, mistä tiedän, että asia on neuvotteluiden ulkopuolella.

– Ei sillä ole niin väliä, mutisen, irrotan seinältä artikkelivedokset ja suuntaan kahisevien papereiden kanssa työpöytäni ääreen.

Tiedän, että mies pahoittaisi mielensä viivästyksestä, mutta lehti on menossa painoon ja torstai on poikkeuksetta viikon kiireisin



päivä. Kyllä mies sen tietää ja ymmärtäisi ahdinkoni. Siitä huolimatta syyllisyys iskee kuin viiltävä tikari, ja rintalastan alle kertyy tuttu ahdistus.

Kiedon ristiselkään valuvat kiharani kumilenkillä päälle. Hengitän syvään ja suljen silmäni. Niin olen oppinut rauhoittumaan. Nenän kautta sisään ja suun kautta ulos. Kolme hidasta toistoa. Siitä huolimatta miehen pettyneet kasvot piirtyvät itsepin-taisesti eteeni. Karistan ne mielestäni, kunnes kuva hajoaa piirto kerrallaan epäselväksi mustelammikoksi. Kenen tahansa muoto-kuvaksi, joka katoaa veden alle.

Naputan kynää pöydän pintaan ja keskityn artikkeliin. Silmäilen kuvavaihtoja ja uppoudun jutussa puhuvan naisen epäoikeudenmu-kaiseen maailmaan. Nainen näyttää pääkuvassa siltä kuin puhkeaisi hetkenä minä hyvänsä itkuun. Työnnän paperit syrjään ja avaan koneeltani kansion, jonne olen tallentanut valokuvat. Avauksen täy-tyisi olla valoisampi. Jutun ingressissä kerrotaan, miten nainen on menettänyt samana syksynä aviomiehensä ja äitinsä ja saanut pian sen jälkeen diagnoosin sydämen vajaatoiminnasta. Ei kukaan tahdo lukea artikkeleita, jossa ihminen luhistuu jo avauskuvassa. Kosket-tava toivon sarastus, sitä tahdon kuvilla viestiä, ja lopulta löydän ruudun, jota olen artikkeliin alunperin kaavaillutkin. Kuvassa nai-nen istuu pihakeinussa ja pitelee käsissään auringonkeltaista tee-kuppia. Keinuun on aseteltu lampaantalja ja maassa palaa kynttilä-lyhty. Nainen tuijottaa ohi kameran ja suuntaa katseensa viistosti ylös. Teekupista puskee ilmaan höyryä ja olemuksessa voi nähdä va-rovaista toiveikkuutta.

*Minä nousen tästä vielä lupaan sen.*

Päätän vaihtaa kuvan ja otan uudesta artikkelivedoksesta tulosteen.

– Uskon, että tämä on parempi tällä lailla, aloitan seisossani Reetan pöydän edessä. – Kuvassa on nyt enemmän lämpöä. Selviytymisen sävyjä.

Siirrän painoa jalalta toiselle. Hermostus ottaa Reetan seurassa aina naurettavan yliotteen. Nainen vilkaisee minua nopeasti, nappaa vedokset laiskasti käteensä ja silmäilee valokuvia hetken.

– Oliko siellä niitä kuvia, joissa haastateltava on sisällä talossaan? Kotonaan sitä mustaa pionitapettia vasten, Reeta kysyy eikä jää odottamaan vastaustani. – Sellaisia, missä näkyi sivupöydällä vanhoja valokuvia. Otetaan joku niistä. Se tuo juttuun henkilökohtaista aspektia ja kertoo, että olemme päässeet naisen kotiin, Reeta jatkaa katsomatta enää minuun. Hän ojentaa paperit huolimattomalla liikkeellä takaisin ja tunnen, miten punaiset laikut nousevat rinnastani kohti kaulaa ja kasvoja.

– Vaihda se nyt vain, Reeta sanoo vilkaistessaan minua. Hän heilauttaa sormiaan ilmassa sen merkiksi, että jättäisin hänet rauhaan.

Seison itsepintaisesti paikoillani ja koetan kerätä kaiken rohkeuteni. Annan kiukun kasvaa epävarmuutta suuremmaksi.

– Minusta ulkona otettu kuva olisi pääkuvaksi raikkaampi, tunnelma ilmovampi, vapaampi, sanon ja kuulostan harmillisen pieneltä.

Reeta nojautuu tuolillaan aavistuksen kauemmas. Hän ottaa silmälasit silmiltään ja tuijottaa minua. Lopulta ymmärrän poimia paperit hänen työpöydältään ja poistua.

Istun tietokoneeni edessä ja vaihdan artikkeliin jälleen kerran toisen kuvan ja siirryn seuraavaan aukeamaan. Tulevan kevään pirteisiin muotitrendeihin ja säkkimäisiin kevätanorakkeihin. Oranssi huivi, jossa on valkoisia naurulintuja huvittaa minua, ja päätän tilata sellaisen myöhemmin itselleni.

Painotalon määräajan lähestyessä en ehdi miettiä kotona odotavaa miestä montaakaan kertaa mutta tiedän myöhästyväni illallselta. Kuudelta kirjoitan WhatsApp-viestin ja kerron lähteväni niin pian kuin mahdollista.

*Rakas, olen kotona kahdeksaan mennessä.*

Lasken puhelimen pöydälle mutta hetken mielijohdeesta kirjoitan perään toisen viestin.

*Teen kaikkeni, että voin lopettaa jo tunnin sisällä!*

En saa viestiini vastausta ja päättelen, että mies on itsekin vielä töissä. Atelejeessaan viimeistelemässä tulevaa valokuvanäyttelyä, jossa pimevä Porvoo on työstetty mustavalkoiseen maailmaan. En ole koskaan ymmärtänyt miksi, sillä Porvoo on minusta yhtä kuin kauniit värit.

Kello on viittätoista vaille kahdeksan, kun istuudun autooni Helsingin Pasilassa sijaitsevalla parkkipaikalla. Väännän lämmityksen puhaltamaan täydellä teholla. Ikkunat ovat huurussa ja rakeiset, mutten raaputa jäätä lasista, sillä se viivästyttäisi liikkeellelähtöä entisestään. Sisälämpö sulattaisi kyllä ohuen kuurakerroksen kun vain pääsisin matkaan.

Napautan radion päälle mutta suljen sen jo ennen Lahdenväylää. Juontajien aamuhöpinöiden uusintakooste ärsyttää minua kuin liidun piirto vihreässä taulussa. Kenties olen kevyeen ja kasvottomaan hupailuun liian totinen, voipunut tai keski-ikäinen.

Kilometrien huvetessa pulssini hakkaa kiivaammin. Kello on kahetakymmentä yli kahdeksan ja tiedän, että minulta kestäisi enää vartti päästä Porvoon liittymään, sujahtaa siitä Mannerheiminkadulle ja lopulta Kirkkokadun kautta vanhankaupungin kujille.

Muutin miehen kuvankauniiseen taloon Itäiselle Pitkädelle puolitoista vuotta sitten, ainoastaan muutama kuukausi tapaamisemme jälkeen. Menin salamarakkaudesta sekaisin ja olin haltioissani kadusta, jonka varrella puutalot olivat vaaleansinisiä ja violetteja ja vastamaalattuja. Osa taloista oli hullunkurisesti kallellaan ja osa matalia ja kapoisia kuin nukkekoteja. Olin asunut ikäni Espoon kaavamaisessa paritalolähiössä ja Vanha Porvoo tuntui sen jälkeen boheemilta satumaalta.

Kannoin tavarani vaaleansiniseen taloon heinäkuussa, kun ihmiset kaduilla olivat hilpeitä ja jäätelökontit avoinna laskevaan iltaan.

Tuomiokirkon kellot toivottivat minut kumisten tervetulleeksi kaupunkiin, joka oli noussut vuosisatojen saatossa tuhkista kuin feenikslintu. Olin varma, että poroksi palaneen ja aina uudelleen henkiin heränneen kaupungin havina muuttaisi meidätkin kuolemattomiksi.

En ole kyllästynyt näkyyn vieläkään. Punaiset ranta-aitat joen itäisellä puolella. Niiden takana Raatihuoneen kellotorni, joka on osoittanut aikaa vuodesta 1764. Kaiken keskellä keskiaikaisen kirkon valkoisiksi rapatut seinät ja jyrkkä paanukatto. Sen harjalla istuva musta naakka-armeija kuin päättymätön vartiovuoro.

Ajan Kirkkotorille saakka. Aukio on pimeä ja tie ohuen kuuran peitossa. Tuomiokirkko näyttää valaistuna vitivalkoiselta ja sen harjakatto piparkakkutalon koristehatulta. Linnut ovat paenneet yön selkään, paljaiden lehmuspuiden koloihin ja kallellaan seisovien talojen savupiippuihin.

Hätkähdän katua ylittävää honteloa naista, joka on pukeutunut vanhanaikaiseen mustaan talvipalttooseen ja miltei hukkuu maisemaan. Jarrutan aivan naisen edessä ja hän pysähtyy ja kääntää kasvonsa minua kohti. Ajovalojen loisteessa nainen näyttää kalpealta ja jotenkin tutulta. Kuin kaikki täällä kahden vuoden jälkeen. Nainen nostaa kämmenensä minua kohti ja astelee pehmeästi kirkon piha-alle. Naisella ei ole käsissään hansikkaita, vaikka ilma on purevan kylmä. Kädet vapisevat aavistuksen. Ne näyttävät sinisten suonten labyrintilta, iho silkkipaperin ohuelta. Katson taustapeilistä naisen perään ja näen, miten tämä kulkee kirkon kellotornin ohi aina pääoville saakka. Se on minusta kummallista, sillä kirkko on siihen aikaan suljettu. Konsertit alkavat iltaseitsemältä ja päättyvät jo tuntia myöhemmin.

Kojelaudan kello näyttää yhdeksää, kun käännyn Itäiselle Pitkädulle. Mukulakivet heijaavat autoa lohdullisesti puolelta toiselle. Aina siinä kohtaa huomaa hymyileväni. Olen kotikadulla mutten ihan vielä kotona.

Pysäköin kadun varteen ja istun autossa hetken. Hengitän viileäksi muuttuvaa sisäilmaa ja katson näyttävän kivijalan päälle rakennettua taloa, jonka keittiön ikkunasta hohkaa hento valo. Kun taloa katselee tarkkaan, näkee miten katto sinisten lautojen päällä on aavistuksen vinossa. Hirret on ladottu kaksisataa vuotta aiemmin ja perustus on luja. Ei taloa mikään kaataisi. Eivät rutisevan kuivat kesät saati paukkupakkaset, myrskysilmät tai tulvivat vedet. Täällä talot ja ihmiset talojen sisällä pysyvät turvassa.

Otan avaimen virtalukosta ja astun ulos. Lumi ei maahan ehtisään enää katoa, vaan pakkaantuu sileiden kivien päälle ja nurmikaistaleille talojen laidoille. Siellä täällä pihalla näkyy vielä ruskeaa pakastunutta maata ja katkottujen kukkaistutusten teräviä tynkiä.

Portaat narahtavat, kun nousen kapealle verannalle. Väännän painavan lukon auki ja astun tuulikaappiin. Kylmä ilma pääsee pujahtamaan sisälle pimeää pakoon.

Lasken laukkuni eteisen pienelle puupenkille ja ilmoitan olevani kotona. Kun vastausta ei kuulu, toistan tervehdyksen. Lyhyt hei, ja sitten toteamus kodista. Muistutus, että se on minunkin.

Miehen täytyy olla vasta itsekin matkalla. Edellisenä syksynä hän vuokrasi muutaman korttelin päästä pienen työhuoneen, jossa voi uppoutua omaan kätettyyn todellisuuteensa. Vanhassa aittarakennuksessa hän käsittelee ja kehittää valokuviaan ja kadottaa tajunsa ajasta.

Hymähdän muistolle miehestä himmeän pöytävalaisimen hämyssä. Olen käynyt ateljeessa muutamia kertoja ja tuntenut tyytyväisyyttä siitä, että taiteellinen sekasorto sijaitsee jossain muualla kuin yhteisessä kodissamme. Kameroita ja pinttyneitä kahvimukeja, yli laitojen tursuvia tuhkakuppeja, kasapäin lehtiä ja kuvakirjoja, joista osa on tuoreita ja osa hiirenkorville selattuja. Seinillä epäselviä muistiinpanoja ja valokuvia. Uusia ja vanhoja. Alfred Ottelin vangitsema maisemakuva vuodelta 1861. Ensimmäinen valokuva Porvoosta. Se kantaa Linnamäen kukkulalta kuohuvalle joelle ja

vanhalle kaarisillalle. Lempikuvani on ikkunan viereen kiinnitetty jäljennös porvoolaisen Natalia Linsénin valokuvasta. Se on otettu vuonna 1899 kirkon kellotapulista, ja sitä katsellessa voi melkein tuntea, miten kuvaaja nojaa taftimekossaan avonaiseen ikkunaan, jonka reuna on matala ja puiset luukut paukkuvat tuulessa. Joskus kun kuljen Vuorikatua, kuvittelen Natalia Linsénin istuvan ateljeessaan. Siellä hän asettelee villakangaspukuihin pukeutuneita, kasvoiltaan vakavia ja vanhoja poikia asentoihin. Ottaa valokuvan vankkaa hirsiseinää vasten.

Kadehdin Nataliaa, Porvoon ensimmäistä valokuvayrittäjää.

Vielä kerran huudan eteisestä olevani kotona. Ehdin jo tuntea helpotusta siitä, että astuin taloon ensimmäisenä. Sitten kuulen sisältä liikehdintää. Kuljen varovasti eteishallin ja tupakeittiön halki olohuoneeseen. Mies istuu nahkaisessa nojatuolissaan ja lukee ilmeettömänä sanomalehteä. Ilmeetön on oikeastaan väärä ilmaisu, sillä minusta näyttää aivan siltä, kuin mies olisi niellyt hetkeä aiemmin jotain vastenmielistä, jotain eltaantunutta. Niin että hän voisi hetkenä minä hyvänsä antaa ylen.

– Onko kaikki kunnossa? kysyn ja heitän sinisen villatakin huoltomasti pianon penkille.

Lopulta hän laskee lehden syliinsä ja katsoo minua silmiin. En voi mitään sille, että vastenmielinen näky nousee vahvana mieleeni. Kuollut rotta, joka lojui loppusyksystä pihan roskasangon vieressä harmaana ja vanuttuneena kuin vettynyt lankakerä. Pelästyin rottaa niin, että kiljuin kurkku suorana, kunnes naapurissa asuva mies säntäsi pihalle. Hän nosti jyr sijän biojäteastiaan ja minä vaadin miestä hoitamaan jätehuollon siihen saakka, kunnes saavit tyhjennettiin.

Karistan kuvan rotasta mielestäni ja kävelen miehen luo. Hymyilen varovasti. Olen istuutumassa tuolin käsinojalle, mutta mies nostaa kätensä ja laskostaa lehden samaan aikaan niin, että olen vähällä horjahtaa. Siirryn kauemmas ja istun kovalle ja pullealle antiikki-

sohvalle, joka on kaunis muttei mukava ja joka on asetettu keskelle huonetta kuin vanhoissa kartanoissa.

– Olen pahoillani, että minulla kesti.

Sormeni tuntuvat nahkeilta ja pyöritän kapeaa hopeasormusta etusormen ja peukalon välissä, kunnes liike alkaa ärsyttää itseäni.

– Millainen sinun päiväsi oli? kysyn lopulta, mutta mies ei vastaa. Hän hieroo etusormillaan ohimoitaan ja sulkee silmänsä kuin olisi lopen uupunut. Minun tekee mieli sanoa, että minä olen. Uupunut.

Mutten sano enää mitään. Vatsassani kiljuu nälkä, joka nostattaa kurkkuun kitkerän maun. Suuntaan kohti keittiötä.

– Etoo. Etoo niin helvetisti.

Olen jo keittiön ovella kun mies puhuu. Pidän sormiani valaisimen katkaisimella, mutta lasken käteni, käännyn ympäri ja kävelen muutaman askeleen takaisin olohuoneeseen. Matto pistelee sukka-housujen läpi jalkapohjia, ja päätän jälleen, että se pitää vaihtaa pehmeämpään. Inhoan paksua villajouhta viikko viikolta enemmän.

– Mikä sinua niin etoo? kysyn ja suuntaan katseeni mieheen. Äänestä osa jää kurkkuun.

Mies ei sano pitkään aikaan mitään. Seison silti paikoillani ja odotan. Kenties häntä tosiaan etoo jokin pilaantunut osa illallisruokaa ja voisin yrittää tarjota hänelle jotain muuta. Mutten kysy mitään. Mies hermostuu jankutuksesta.

– En tiedä, hän huokaa lopulta.

Pidätän hetken hengitystäni enkä edelleenkään sano mitään. Mies ei kaipaa apuani eikä mielipiteitäni, ja olen varma, että hän tietää, mitä aikoi sanoa ja milloin. Hän on keskusteluissa ylivertainen. Kiehtova ja sanojaan punnitseva toisinajattelija. On aina ollut ja siihen hänessä kaikki rakastuvat. Minäkin aikoinaan.

– Eilinen illallinen, hän jatkaa ja pitää dramaattisen tauon, jonka aikana vaihdan painoa jalalta toiselle ja vihaan mielessäni mattoa, kun en osaa muutaakaan vihata.

– Enteilevä lumimyrsky, mies lausuu ja palauttaa minut matto-  
mietteistäni keskusteluun. – Eteisen likainen räsymatto.

Mattoja me vihaamme siis molemmat, ja olen vähällä sanoa sen  
tunnelmaa keventääkseni. Mutta mies heittää ilmaan uuden kortin,  
enkä osaa vastata siihen omallani.

– Elämä. Tämä elämä minua eniten etoo.

Ja sitten tauko. Mies on dramaattinen, mutta siihen tulisieluliseen  
kiihkoon olin rakastunut. Ajatukseen, että mies teki kaiken suuren-  
moisella intohimolla. Pakotti unelmat omikseen ja sitten tosiksi ja  
teki kaikkensa, jotta minä tuntisin samalla tavalla. Hän oli suuri  
rakkauteni. Omintakeinen ja vähän vanhempi, valtavirrasta erottu-  
va taiteilija, joka teki mitä tahtoi. Valloitti vuoret, jotka häntä miel-  
lyttivät. Enhän minä tylsää tahtonut.

Hymyilen hänelle ja otan askeleen kohti. Ojennan käteni.

– Rakas, meitä kaikkia ahdistaa välillä ja etoo... elämä... aloi-  
tan, mutta mies nostaa kätensä ylös laskematta enää katsettaan mi-  
nusta. Vaaleansinisissä silmissä käväisee nopea valon läikähdys kuin  
tulenlieska.

– Selkärangattomuus. Se on pahinta.

Nyt hän katsoo suoraan silmiini eikä anna minun irrottaa kat-  
settaan hänestä.

– Lunastamattomat lupaukset. Että minä jätän omat työni leväl-  
leen sen tähden, että odotan toiselta samaa. Joustamista. Huomioi-  
mista. Sitoutumista.

Hän huokaa syvään ja painaa peukalonsa kulmaluiden alle.

– Äh. Antaa olla. Tämä johtaa tyhjään tulokseen.

Hän pyörittää päätään ikään kuin lannistuneena siitä, ettei voi  
saada minua ymmärtämään. Kuin olisi turhaan yrittänyt puuttua  
johonkin sellaiseen asiaan kuin ilmastonmuutos tai Amerikan pre-  
sidentinvaalit. Johonkin, mikä liikuttaa häntä, muttei anna hänelle  
valtaa vaikuttaa muutoksen suuntaan.



Hän nousee ylös ja asettuu eteeni seisomaan. Nostaa hiuskiehkuran poskeltani korvani taa. Sitten hän hymyilee leveästi ja antaa silmiensä tuikkeen tarttua. Luoja miten kaunis hän on. Hetken ajan hän tarkastelee kasvojeni, tarttuu sitten käsivarsiini ja kääntää minut varoen ympäri.

– Kävele vuokseni tuonne ja katso itseäsi.

Hän taluttaa minut lempeästi puisen sivupöydän ääreen, jonka yläpuolella roikkuu kultakarmeilla kehystetty vanha peili. Hän katselee minua hitaasti peilin kautta. Vedän vatsani vaistomaisesti sisään.

– Mitä näet, Miriam? mies kysyy, ja minä kohotan harteitani hitaasti kuin epävarma lapsi.

– Meidät, sanon varovasti, mutta mies pudistaa päätään, tai kenties kuvittelen vain. Hän sivuuttaa sanani.

– Olet sensaatio, josta kaikki tahtovat palasen, hän sanoo. – Mutta minulla oli suunnitelma. Meille kahdelle. Tulin kotiin sinun takiasi, hän kuiskaa korvaani lempeällä äänellään ja tunnen kuivat huulet ihollani.

Hän siirtää kämmenensä hitaasti vyötäröltäni takamukselleni. Hän liu'uttaa oikean kätensä haarojeni väliin ja minä pidätän hengitystäni. Jännitän jokaista lihastani ja säpsähdän, kun hän puristaa häpyhuuleni sukkahousujen läpi tiukasti sormiensa väliin. Ähkäisen yllättävästä kosketuksesta, kivun ja mielihyvän epäselvästä liitosta ja puraisen vahingossa alahuultani. Hän vilkaisee minua peilin kautta pahoitellen. Sitten hän painaa huulensa kaulalleni, liimaa poskensa poskeeni ja katsoo lävitseni.

– Olen ylpeä siitä, että sinulla on oma pieni työpaikkasi. Mutta ymmärrät kaiketi, että minun urani on vaiheessa, jossa kaikki on vihdoin mahdollista. Ei minulla ole aikaa istua kotona ja tuijottaa kelloa kuin typerys. Jos minä en tee hommaani, joku muu tekee sen.

Hän irrottaa otteensa minusta yhtä nopeasti kuin on puristanut minut sormiensa väliin ja jättää seisomaan peilin eteen. Kuulen

kahinasta, miten hän nappaa takkinsa naulakosta ja avaa ulko-oven.

– On pakko mennä. Määräaika painaa päälle, mies sanoo ja sulkee oven perässään. Jämäkästi muttei paiskaten. Tunnustaa arvonsa muttei kiihtymystään.

Peilin karmin alle on pujotettu pieni neliskulmainen valokuva meistä kahdesta. Porvoon vanhalla sillalla nojaamassa puukaidetta vasten. Päässäni on liian suuri lierihattu, ja mies painaa sitä niin, ettei tuuli heittäisi päähinettä jokeen. Hän on vedostanut kuvan ensimmäisenä vuosipäivänämme. Käänän sen ympäri nähdäkse- ni paperiin kirjoitetut sanat.

*Ja he elivät onnellisina loppuun saakka.*

Asetan kuvan takaisin paikoilleen. Katselen kasvojani peilin aaltoilevasta pinnasta ja nostan sormilla silmäkulmiani ympäröivää ihoa ylöspäin. Olen vielä kaunis. Uskon sen ystäväni puheista. Neljäkymmentävuotiaaksi ihoni on edelleen kimmoisa ja kasvoihini on ilmestynyt vasta viimeisen vuoden aikana muutama nau- ruryppy. Huolirypyy. Mistä rypyn lähteen tietää? Sen, onko sen nauranut vai itkenyt iholleen.

Siirrän kasvoni liki peiliä ja tuijotan itseäni. Silmät ovat kirkkaat mutta syvät ja vakavat. Niin vihreät, että kuulen toistuvia kysymyksiä siitä, käytätkö värillisiä piilolinsejä. Lasken kiharat pääläeltäni vapaiksi ja heilautan hiukset olkapäiden yli. Hetken mielijohteesta avaan paitapuseroni napit. Hitaasti ja yksitellen. Riisun puseron ja heitän sen mytyksi lattialle. Lasken hameeni alas ja astun ulos kellomaisesta helmasta. Rullaan sukkahousuni nilkkoihin ja revin ne jaloistani, kunnes seison peilin edessä alusvaatteisillani. Katselen itseäni ensin edestä, niin että kädet roikkuvat sivuilla. Sitten teen kämmenistäni kupit pienten rintojen ympärille.

Olen hoikka luonnostani ja koska pidän itsestäni sellaisena. Joo- gaan viikottain, syön kasviksia ja kalaa ja joskus miehen mieliksi

kypsän pihvin. Olen ainaisessa sokerilakossa, vaikka viiniä juonkin, mutten koskaan humalaan saakka.

Käännyin sivuttain ja seison kylki peiliä kohden. Vedän sormilani vatsan ihon ohuelle nahkamakkaralle ja asetan käteni sitten takapuolelleni. Nostan kämmeniä ylemmäs ja puristan samalla niin lujaa, että ihoon jää punaiset sormenjäljet. Seison siinä hetken tai puoli tuntia. Niin kauan, että huomaan palelevani. Nappaan lattialle pudonneen villatakin, sujautan käteni vanuttuneisiin hihoihin ja solmin pörröisen takin vyöllä kiinni.

Lumihiutaleet sulavat keittiön ikkunalasiin ja valuvat kuin kyynelepurot kohti hilseileviä puukarmeja. Pöydällä on avattu punaviinipullo ja ohuessa maljakossa punainen ruusu. Sen edessä pieni lappu.

### *Muusalleni.*

Kaadan lasiin heleämpunaista juomaa. Sytytän posliinilautaselle asetellut tuoksutuikut. Viini nostaa kielensivuihin sylkihelmet ja tuntuu vatsaan päästessään lämpönä koko kehossa. Pöytä on katettu, mutta jääkaappi lähes tyhjä. Heitän palaneen tulitikun roskapönttöön ja näen sen pohjalla makaavan uunilohen ja sen päälle kumotun yrttisilpun.

Kävelen olohuoneeseen ja istuudun villamatolle. Työnnän sormiani maton sahalaitakuvioihin ja annan karheen villan raapia ihoani. Tummat kiharat valuvat painavina kasvoilleni. Nielu kielee karheidellaan saapuvista kyyneleistä. Paksuista suortuvista itsepäisin liimaantuu poskeen kiinni. On aavemaisen hiljaista. Kunpa olisi sellaista aina. Otan kolmannen kulauksen viinistä ja tunnen, miten juoma nousee ohueksi ajatukseksi yksinäiseen iltaan. Se saa vähitellen löyhemmän tilan. Tutuksi käynyt ajatus siitä, tulisiko minun lähteä. Nyt, edes hetkeksi. Vai vasta myöhemmin, lopullisesti.

## *Kaksi*

Seinällä roikkuu vakavan miehen muotokuva. Kuvassa on jotain arvokasta, silti samalla uhkaavaa niin kuin vain 1700-luvun maalauksissa voi olla. Miehen katse on läpitukenä ja asento ylväs. Keho kielii rehevänä asemasta yhteiskunnassa ja siitä, miten elämä miestä kohteli. Aikana, jolloin naisetkin saivat vielä olla reheviä. Muutenkin kuin rinoista. Ihanteet kääntyivät päällelleen vasta satojen vuosien saatossa.

Maalaus ei päästä otteestaan saati karkuun. Tummat silmät ja ylenkatsova ilme seuraavat minua, kun nousen pöydästä ja suuntaan naistenhuoneeseen. Vielä ovella vilkaisen maalausta ja yritän päättää millainen mies oli Gabriel Hagert, joka kulki ylväänä Porvoon kaduilla kuin omistaisi niistä osan. Oliko mies kuvaa lempeämpi vai kuva miestä parempi?

Pöntön istuin on kylmä ja ilma kopissa koleaa kuin sää ulkona. Talot ovat viileitä vuoden ympäri mutta kylmäänkin tottuu. Keltainen kivitalo on kaupungin vanhimpia ja Hagert rakennutti sen heti Porvoon suurpalon jälkeen ja muutti taloon vuonna 1763.

Vedän vessan ja pysähdyn pienen lavuaarin ylle. Pitelen käsiäni tulikuuman veden alla ja katselen, miten iho muuttuu vaaleanpunaiseksi. Suljen hanan ja kuivaan kädet karheaan paperiin. Palaan takaisin ruokasaliin. Huoneeseen, jossa pyylevä pormestarikin vietti perheineen aikaa. Oliko Hagert kunnian mies? Veikö hän kukkia vaimolleen vai toisille naisille?

Annabella huitoo minua jo luokseen. Onko hän oikeassa? Siitä millainen mies omani on.

Kävelen takaisin kahden hengen ikkunapöytään ja varon vilkkaimesta enää miestä taulussa. En halua sellaista katsetta itseeni.

Tarjoilija on tuonut pöytään viinin ja kaksi suurta lautasellista jokirapupastaa. Kylmä juoma tekee huurteen lasin pintaan, ja annan sormieni ottaa kosteudesta kiinni. Annabella nostaa haarukan käteensä mutta tagliatellen sijaan hän osoittaa sillä minua.

– Tiedätkö mitä, Miriam.

Ja pieni tauko.

– Luulen kuule, että sä nussit varsinaista siniveristä. Koko maailman ulkonevaa ja näkyvää napaa. Universumin keskellä sojottavaa kultakullia, Annabella sanoo ja kierittää sitten pastaa haarukkansa ympärille. – Ongelmana tässä on vain se, että sun siniveristä ei ole koskaan lyöty ritariksi tai miksikään muuksikaan. Se on siniverinen vain omassa päässään. Siellä se sinisyys on sille säälittävän totta.

Hymähdän Annabellalle, mutten ota hänen puheitaan kovinkaan vakavasti. Olen tottunut naisen rivoihin vertauskuviin ja siihen, että seksuaaliterapeutilla on aina sanansa sanottavana mitä tuli huonosti käyttäytyviin miehiin ja naisiin.

– Ei hän todellisuudessa ole sellainen, minä sanon. – Eilinen oli vain huono päivä. Olin itse myöhässä.

Mutta Annabella ei kuuntele. Hän huitaisee kädellään ilmaa ja piirtää väliimme mahtipontisen kaaren.

– Sun miehes seisoo itse valamallaan jalustalla kuin joku helvetin Runeberg. Se jättää sut varjoonsa kuin Johan Ludvig aikoinaan vaimonsa. Jos et ole varuillasi, susta tulee torttuja koristeleva Fredrika.

Annabella nojaa tuolinsa selkänöjää vasten ja odottaa vastaustani. Vilkaisen seinällä roikkuvaa maalausta ja vaihdan puheenaihetta.

– Tiesitkö, että näissä huoneissa asuu rakkaudesta riutunut seppä? Sen jälkeen kun pormestari muutti talosta 1700-luvun lopulla,

tähän avattiin sokeritehdas. Ja siltä ajalta, vuosisadan vaihteesta se seppä on tänne jäänyt. Odottamaan. Miesrukka oli onnettoman rakastunut ranta-aitassa asuvaan viinanpolttajaan.

Tarjoilija tuo meille toiset lasit viiniä. Hän on kuullut keskustelumme ja vahvistaa tarinan.

– Aitan näki tuosta ikkunasta.

Nainen viittoo kädellään ravintolan perälle.

– Joskus iltaisin täällä näkee valkoiseen röyhelöpaitaan pukeutuneen miehen, tarjoilija jatkaa ja pyydämme häntä kertomaan lisää.

– Paikalle hälytettiin muutama vuosi sitten henkien häätäjä, sellainen manaaja, joka selvensi, että seppä ja tämän mukana rakennukseen jääneet henget ovat talon suojelejoita eikä niitä auta karkottaa. – Ne seisovat kuulemma sisäänkäynnin tuntumassa. Tuossa oikeanpuoleisessa huoneessa.

Nainen kaataa meille tottunein ottein lisää vettä.

– En tiedä onko se vain sattumaa, mutta kirkosta tulevat papit, ne jotka lounastavat täällä, suuntaavat aina sinne. Vaikka tilaa olisi muualla, he istuvat aina henkien kokoontumispaikkaan.

Annabella nojautuu kiinnostuneena tarjoilijan puoleen, ja katseen, miten hän imee tarinaa traagisesta rakkaudesta ja henkiringistä itseensä.

Tutustuin Annabellaan kesällä lähes kahta vuotta aiemmin, elokuisessa joogatapahtumassa kaupunkipuistossa. Nainen asetti maton viereeni ja kysyi, missä olivat kaikki Porvoon kuumat miesjoogit.

– Jooga on Suomessa aivan liian vaginasidonnainen laji, nainen huokaisi. Tunsin tulleet häirityksi, mutta katsoin häntä uteliaana.

– Ei suomalaisista miehistä ole seisomaan lattialla nelinkontin perse pystyssä. Niiden ego kuolee ja penisparka typistyy, Annabella jatkoi, enkä voinut olla enää hymyilemättä tämän maalaamalla

mielikuvalle. Mutta nainen katsoi minua leiskuvan punaisten hius-  
tensa lomasta kuolemanvakavana.

– Jooga on tosiasiaa hyvin miehinen laji. Mutta eivät nämä  
Härmän testosteronihäiskät sitä hiffaa.

Annabellan lausunnot huvittivat minua, ja joogatunnin jälkeen  
suuntasimme pieneen kahvilaan brunssille. Annabella kertoi työs-  
tään terapeutina ja omasta, toistuvaa tornadoa muistuttavasta pa-  
risuhdehistoriastaan. Ihastuin häneen näiden keskusteluiden aika-  
na, niin kuin vain uuteen ystävään voi ihastua. Annabella oli välitön  
ja suorasukainen, ja hänen aitoutensa oli virkistävä. En ollut kos-  
kaan tavannut ihmistä, joka oli niin eriskummallinen ilman, että  
olisi tavoitellut sitä millään tavalla. Kirkkaankeltaisessa puserossa  
oli riikinkukkojen kuvia ja silkkihameessa tyllikerroksia tusina. Ta-  
pasimme heti seuraavalla viikolla Jokikadulla, tunnelmallisessa ita-  
lialaisravintolassa, josta muodostui pian yksi kantapaikoistamme.

Pyöritän pastanauhaa lautasella ja vilkaisen ikkunasta ulos. Pa-  
riskunta mustan koiran kanssa kävelee käsi kädessä ja jää seisomaan  
kadulle ikkunan eteen. Nainen kurkkii sisään tarkistaakseen ravin-  
tolan tunnelman. Näytän hänelle peukaloa ja hän nyökkää kiitol-  
lisena eleestä. Kummitusjuttua meille kertonut tarjoilija rientää  
uusien asiakkaiden luokse.

Annabella katselee minua. Hän tuntee tarinani ja sen käänteet,  
vaihtelevat versiot. Olen käynyt niitä hänen kanssaan läpi lukui-  
sia kertoja.

– Minusta tuntuu, että teen joka tapauksessa väärin. Jos en jää  
ylitöihin, esimies kirjoittaa minulle vapautuksen tehtävistäni. Jos en  
ole kotona, mies saa itsetuntoonsa lommon.

Annabella laskee viinilasinsa pöydälle ja nojaa leukansa kämme-  
niään vasten.

– Sun pitää puhua sen kanssa. Miehenä se kuvittelee valloitta-  
neensa vuoren, jonka päällä se nyt patsastelee. Sinä ja sun urasi

käytte sen egon päälle. Se tahtoo pitää sut matalalla, kukkulan juurella. Se kuvittelee, että vain yksi voi loistaa, vain yksi voi seisoa korkeimmalla nyppylällä.

Pyöräytän Annabellalle silmiäni ja annan naisen jatkaa päätönsä. Salaa nautin sanoista. Tunnen itseni kapinalliseksi kaikesta siitä puheesta, jota en uskaltaisi itse sanoa ääneen.

Kerroin hänelle miehen mahtipontisesta poistumisesta edellisenä iltana ja paluusta vasta aamuyöllä. Ja siitä, miten pyysin pimeässä anteeksi. Mies veti minut kainaloonsa ja kuiskasi olevansa ylpeä minusta ja siitä, että minä ymmärsin häntä.

Kun hyvästelen Annabellan, on jo pilkkopimeää. Kaduilla ei kulje kukaan. Kiedon takkiani tiukemmin ympärilleni ja vilkaisen valkoiseksi maalatun kellotapulin kruunua. Joku seisoo ikkunaluukun takana, olen siitä aivan varma. Katselee kohti Näsinmäen kukkulaa ja sen taakse levittäytyvää hautausmaata. Vaaleat vaatteet tummaa taustaa vasten paljastavat hahmon. Asuuko kirkon kellotornissa joku ja miksi? Vilkaisen taakseni ja sitten takaisin ikkunaan, mutta ruudussa ei näy enää ketään. Ikkunat ovat pimeät ja luukut säpeillä suljetut.

*Joku meitä jossain valvoo, tiedä se.*

*Joku meitä täällä seuraa, usko se.*

*Enkeli, maahinen, keijujen kepponen.*

*Täällä jo vilkutan, näetkö sen?*

En tiedä, mistä vanha loru nousee mieleeni. Lohdulliseksi tarkoitettu rallatus lapsuudesta ja äiti, joka lausui loruja iltaisin ja kutitti kyljistä. Kertoi kylkiluiden alla asuvien keijujen siellä tirs kuvan. Äiti rakasti satuhahmoja ja tarinoita, ja myöhemmin oivalsin, että hän keksi niitä päästään. Iltaisin, kun pimeä oli jo laskeutunut ja ainoa valo huoneessani oli pyörivä pallo, joka piirsi tähtikuvioita



seiniin, äiti tapasi heittää peiton päidemme yli ja kuiskata matalalla äänellä pimeään, miten synkkä ja juro Menninkäinenkin vain Päivänsädettä rakastaa.

Kunpa voisin soittaa äidille ja kysyä, mihin askeleet kannattaisi kuljettaa ja kuka mahtoi asua kellotornissa. Äiti tietäisi vastaukset molempiin. *Maahinen tai hyvä haltija, luojan kuva kukaties*, hän sanoisi ja saisi mieleni kevenemään. Mutta äiti on poissa, korkeintaan jossain kaukana minua katselee. Kuiskii vastauksia, joita en osaa kuulla.

Kotiovelle päästyäni emmin hetken ennen kuin avaan oven. Näen itseni edellisenä iltana keskellä kultakarmista peiliä. Miehen suutelemassa hellästi niskaani ja puristamassa sitten häpyhuuleni lujalla otteella yhteen. Asiat aaltoilevat kuin joki toisinaan. Voiko tasaista ja jatkuvana soljuvaa onnea edes olla? Täysin tyynenä elämä kuulisi. Kun virrat lakkaisivat virtaamasta, se päättyisi.

Astun eteiseen ja annan lämmön hulmahtaa kehoon. Heitän avaimet pieneen peltiseen kippoon ja takkini naulakkoon. Hetken seison pimeässä ennen kuin sytytän valon eteishalliin ja paljastan itseni.

– Kotona, rakas.

Keittiön tuolin päällä on paketti. Tuttua hennon sävyistä paperia, joka on sidottu kangasnauhalla päältä suppuun.

Ruusut ovat varsiltaan pitkät ja piikikkäät ja kukinnoiltaan kovat. Niitä on napakassa nipussa yhdeksän ja ne lepäivät paperilla nuorina ja kosteina. Terälehdet ovat hennon vaaleanpunaiset, vihreään taittuvat.

Mies seisoo selkäni takana, kun avaan käärettä keittiön ikkunan edessä. Hän ottaa minua vyötäisiltä kiinni ja siirtää hiukseni syrjään.

– Rakastan sinua enemmän kuin yhtäkään toista asiaa maailmassa, hän sanoo. – Alkuvuosi on ollut vaikea. Olen myöhässä kuvatoimituksesta. Pelkään, ettei tilaaja jaksakaan enää odottaa.